

﴿ 72. MEKTUP ﴾

٧٢- ﴿ الْمَكْتُوبُ الثَّانِي وَالسَّبْعُونَ: إِلَى جَنَابِ الْخَوَاجَةِ حُسَامِ الدِّينِ أَحْمَدَ فِي بَيَانِ أَنَّ تَلَوِيَّاتِ الْعُسْكَرِ تَمْكِينُ لَارْتَابِ الْجَمْعِيَّةِ مَعَ جَوَابِ اسْتِفْسَارِهِ عَنْ قِرَاءَةِ الْمَوْلِدِ ﴾

الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَى قَدْ تَشَرَّفْتُ بِمُطَالَعَةِ الصَّحِيفَةِ الشَّرِيفَةِ وَمُلَاحَظَةِ الْمُلَاطَفَةِ الْمُنِيفَةِ الْمُرْسَلَةِ بِاسْمِ هَذَا الْفَقِيرِ عَلَى وَجْهِ الْكَرَمِ وَالشَّفَقَةِ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ عَلَى صِحَّتِكُمْ وَعَافِيَّتِكُمْ وَعَدَمِ خُلُوكُمْ عَنْ تَفَقُّدِ أَحْوَالِ الْأَخْبَابِ الْمَهْجُورِينَ وَأَحْوَالِ فَقَرَاءِ هَذِهِ الْحُدُودِ وَأَوْضَاعُهُمْ مُسْتَوْجِبَةً لِلْحَمْدِ حَيْثُ أَنَّ فِي عَيْنِ الْبَلَاءِ عَافِيَةٌ وَفِي مَطْلَانِ التَّفْرِقَةِ جَمِيعَةٌ وَالْأَوْلَادُ وَالْأَخْبَابُ الَّذِينَ فِي الرَّفَاقَةِ تَمَرُّ أَوْقَاتُهُمْ عَلَى الْجَمْعِيَّةِ وَأَحْوَالُهُمْ فِي التَّرَقِّيِ وَالْتَزَايُدِ وَالْعُسْكَرُ فِي حَقِيقَتِهِمْ خَائِفَاءُ مَحْضٌ وَنَصِيْبُهُمْ فِي عَيْنِ تَلَوِيَّاتِ الْعُسْكَرِ جَمِيعَةٌ وَهُمْ فِي عَيْنِ التَّعَلُّقَاتِ الشَّقَى الَّتِي هِيَ مِنْ لَوَارِمِ هَذَا الْمَوْطِنِ مُتَوَجِّهُونَ إِلَى مَطْلَبٍ وَاحِدٍ وَمَشْغُوفُونَ بِهِ لَا شُغْلَ لِأَحَدٍ مَعَهُمْ وَلَا ضَرَرَ عَلَيْهِمْ مِنْ أَحَدٍ وَمَعَ ذَلِكَ هُمْ مَسْلُوبُوا الْأَعْيَارِ وَبَذُولَةُ الْحَنَسِ وَالْقَيْدُ لَهُمْ اشْتِهَارٌ يَا لَهُ مِنْ حَنَسٍ لَا يُسْتَرَى فِي عَوَاضِهِ الْخَلَاصُ بِجُورٍ وَيَا لَهُ مِنْ قَيْدٍ لَيْسَ لِلْإِطْلَاقِ فِي جَنْبِهِ يَفْقَدَارُ مُورِ الْحَمْدِ لِلَّهِ سُبْحَانَهُ وَالْمِنَّةُ عَلَى ذَلِكَ وَعَلَى جَمِيعِ نِعَمَائِهِ. أَيُّهَا الْمَخْدُومُ! فَإِنَّ الْمَقْصُودَ مِنْ إِزْسَالِ الْكِتَابِ إِلَى قُرَّةِ الْعَيْنِ إِظْهَارُ الْفَحْشَى عَلَى قُوَّةِ بَعْضِ النِّعَمِ الَّتِي كَانَ حُصُولُهَا مُتَوَقَّعًا فِي جَوَارِ الْوَطَنِ وَالْمَجِيءُ إِلَى الْعُسْكَرِ وَالضُّحْبَةِ فِيهِ مُرْبُوطٌ بِضَلَالِهِمْ فَإِنَّ مَعْرِفَتَهُمْ بِأَوْضَاعِ الْعُسْكَرِ أَكْثَرُ وَإِطْلَاعُهُمْ عَلَى نَفْعِ هَذَا الْمَوْطِنِ وَضَرَرِهِ أَرِيدُ وَأَوْفَرُ وَأَنْدَرَجَ فِيهَا أَنَّهُ إِنْ كَتَبْتُ أَنَّهُ لَا يُصِيبُهُمْ آفَةٌ يَذْهَبُونَ هُنَاكَ الْغَيْبُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى وَلَكِنْ حَمْدًا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ لَمْ تَصُبْ أَحَدًا مِنَ الْأَصْحَابِ وَالرَّفَقَاءِ بِكَرَمِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ آفَةُ التَّفْرِقَةِ إِلَى الْآلَيْنِ مَعَ كَثْرَةِ الْأَخْيَالِطِ بِأَرْتَابِ التَّفْرِقَةِ وَلَمْ يَمْتَنِعْ أَحَدٌ مِنْهُمْ عَنِ الْمَطْلَبِ وَأَنْدَرَجَ أَيْضًا مَا فِي بَابِ قِرَاءَةِ الْمَوْلِدِ مَا الْمُضَافَةُ فِي نَفْسِ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ وَقِرَاءَةِ الْقَضَائِدِ التَّعَبُّدِ وَالْمَنَاقِبِ بِصَوْتِ حَسَنِ وَالْمَنْهِي عَنْهُ هُوَ تَحْرِيفُ حُرُوفِ

الْقُرْآنَ وَتَغْيِيرُهَا وَالتَّوَكُّلَ رِعَايَةَ أَوْزَانِ النِّعْمَةِ وَتَرْدِيدُ الصَّوْتِ بِهَا بِطَرِيقِ الْأَلْحَانِ مَعَ تَضْفِيفِ مُنَاسِبٍ لَهَا غَيْرُ مُبَاحٍ فِي الشَّعْرِ أَيْضًا فَإِنْ قَرَأُوا عَلَى نَهْجٍ لَا يَقَعُ تَخْرِيفٌ فِي كَلِمَاتِ الْقُرْآنِ وَلَا تَحَقُّقُ الشَّرَاطِطِ الْمَذْكُورَةِ فِي قِرَاءَةِ الْقَصَائِدِ وَكَانَتْ قِرَاءَتُهَا بِغَرَضٍ صَحِيحٍ فَمَا الْمَانِعُ حِينَئِذٍ أَنَّهَا الْمَخْدُومُ قَدْ يَقَعُ فِي خَاطِرِ الْفَقِيرِ أَنَّهُ مَا لَمْ يَنْسَدْ هَذَا الْبَابُ مُطْلَقًا لَا يَمْتَنِعُ عَنْهُ الْمُتَهَوِّسُونَ فَلَوْ جَوَزْنَا فِي الْقَلِيلِ لَيَنْجَرُ إِلَى الْكَثِيرِ «قَلِيلُهُ يُفْضَى إِلَى كَثِيرِهِ» قَوْلُ مَشْهُورٍ وَالسَّلَامُ.

❧ TÜRKÇE ANLAMI ❧

- Hâce Husâmuddîn Ahmed'e yazılmıştır
- Karargâhtaki telvînlerin, cem'iyet erbâbının temkîni olduğu; mevlid okumayla ilgili soruya cevap

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd ve onun seçtiği kullara selam olsun.

Bir lütuf ve muhabbet nişânesi olarak bu fakirin adına gönderilen, değerli mektubunuzu mütâlaa edip yüksek nezaketinizi mülahaaza etmekle şerefyaâ olduk. Sağlık ve âfiyette olmanız ve uzaktaki dostlarınızı ve bu taraflardaki fakirleri unutmadığınız için Allah Sübhânehû'ya hamd ve minnet ederiz.

Dervişlerin durumu da hamdi müciptir. Şöyle ki, belânın kendisinde âfiyet vardır. Tefrika olduğu zannedilen yerlerde cem'iyet vardır. Burada birlikte olduğumuz evlat ve dostlarımızın vakitleri cem'iyet üzere geçmekte ve hâlleri yükselip ilerlemektedir. Karargâh onlar için bir tekke olmuştur. Karargâhın telvînleri arasında onların nasibi cem'iyet olmuştur. Burada var olan bir sürü taallukun ve münâsebetin arasında onlar Yegâne Maksûd'a yönelmiş ve O'na meftun olmuştur. Onlarla kimse meşgul olmamaktadır ve onlardan kimseye zarar gelmemektedir. Bununla birlikte onlar itibardan düşmüş olup mahpusluk ve kayıtlı altında olma nimetiyle şöhret bulmuşlardır.

Bu ne mahpusluktur ki, onun karşılığında bir cevizle kurtulmak satın alınmaz. Ne acaip bir bağıdır ki, serbestliğin onun yanında bir muz kadar değeri yoktur. Bundan ve bütün nimetlerinden dolayı Allah Sübhânehû'ya hamd ve minnet ederiz.

Efendim, gözler nuruna mektup göndermekten maksat, vatan tarafında gerçekleşmesi beklenen bazı nimetleri kaçırmış olmanın verdiği üzüntümüzü izhâr etmektir.

Karargâha gelip burada beraber olmak onların salâhına bağlıdır. Onların karargâhtaki durumlarla ilgili bilgisi daha fazladır. Buradaki faydalı ve zararlı şeylerin daha fazla farkındadırlar.

Mektubunuzda "onlara her hangi bir afet ya da sıkıntının gelmeyeceğini yazarsanız oraya gelsinler" demişsiniz. Gaybı ancak Allah bilir ancak Allah'a hamdolsun ki O'nun inâyetiyle, tefrika erbâbına çokça karıştıkları halde, dost ve yârândan hiç birine tefrika âfeti bulaşmamıştır. Hiç biri hedeften sapmamıştır.

Mektubunuzda ayrıca, mevlit konusunu da yazmışsınız. Güzel sesle Kur'ân-ı Kerîm, naat ve menkıbeler okumanın sakıncası nedir? Kur'ân-ı Kerîm'in harflerini değiştirmek, nağme ölçülerine riâyet ederek okumak, besteli bir şekilde sesi titretmek ve besteye uygun bir şekilde el çırpma yasaklanmıştır. Bu tür şeyler, şiirde bile mübah değildir.

Kur'ân-ı Kerîm kelimeleri tahrif edilmeyecek şekilde okunursa, kaside okunurken yukarda zikredilen durumlar meydana gelmezse ve okunması da sahih bir maksada yönelik olursa bu taktirde ne tür bir sakınca olabilir?

Efendim, bu kapı tamamıyla kapatılmadıkça kafası karışıklar bundan kaçınmayacaktır. Azına cevaz vererek çoğunu da yaparlar. Nitekim "Azı çoğuna götürür." sözü meşhurdur. *Ulesselâm.*

﴿ KELİME ANLAMİ ﴾

72. إِلَى الْمَكْتُوبِ الثَّانِي وَالسَّبْعُونَ > Yetmiş ikinci mektup (Kime gönderilmiştir?)

فِي حَتَابِ الْحَوَاجَةِ حُسَامِ الدِّينِ أَحْمَدَ Hâce Hüsameddin Ahmed'e (Ne hakkındadır?)

بَيَانِ أَنَّ تَلْوِينَاتِ الْعَسْكَرِ Karargahın telvinleri

مَعَ جَوَابِ اسْتِفْسَارِهِ Cemiyet erbabının temkinidir

Sorusunun cevabıyla beraber (Neden sorusu?) عَنْ قِرَاءَةِ الْمَوْلِدِ Mevlid

okunmasını. >

Seçtiği kullarına عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اضْطَفَى Hamd Allah'a وَسَلَامٌ Selam ise Müşerref oldum (Ne ile?) Değerli mektubu بِمُطَالَعَةِ الصَّحِيفَةِ الشَّرِيفَةِ (Ne ile?) Yüksek nezaketinizi mülâhaza ile (Öyle mektup ki,) GÖNDERİLMİŞ (Neye?) Bu fakirin adına (Nasıl gönderilmiş?) ALLAH'a اللَّهُ سُبْحَانَهُ الْحَمْدُ وَالْمِنَّةُ Lütuf ve şefkat eseri olarak عَلَى وَجْهِ الْكَرَمِ وَالشَّفَقَةِ hamd ve şükür olsun (Niçin?) صِحْهَاتُكُمْ وَعَافِيَتُكُمْ Sıhhat ve afiyette olduğunuz عَنْ تَقْقُدِ أَحْوَالِ الْأَحْبَابِ الْمَهْجُورِينَ (Neden?) Ve boş kalmadığınız için Uzaktaki dostların hallerini sormaktan وَأَحْوَالُ فَقَرَاءِ هَذِهِ الْحُدُودِ وَأَوْضَاعُهُمْ Hamdı gerektirmektedir taraftaki fakirlerin halleri ve durumları مُسْتَوْجِبَةٌ لِلْحَمْدِ Hamdı gerektirmektedir وَفِي مَظَانٍ أَفِيَّةٌ Çünkü belanın kendisinde أُنْفِ الْبَلَاءِ وَالْأَوْلَادُ وَالْأَحْبَابُ Cemiyet vardır وَالتَّفْرِقَةُ Ve tefrika olduğu sanılan yerde تَمُرُ أَوْقَاتُهُمْ عَلَى الْجَمْعِيَّةِ Yanımızda bulunan evlat ve dostlar Onların vakitleri cemiyet üzere geçiyor وَآحْوَالُهُمْ فِي التَّرَقِّيِ وَالتَّزَايُدِ Halleri de yükselip ilerlemektedir حَاقِقًا نَحْنُ Karargah onlar hakkında حَقِيقَتُهُمْ Karargahın telvinatı içinde Halis bir tekkedir وَنَصِيحَتُهُمْ فِي عَيْنِ تَلَوِيَاتِ الْعُسْكَرِ Cemiyettir وَهُمْ فِي عَيْنِ التَّعَلُّقَاتِ الشَّقَى Onlar farklı alakalar içinde Kİ, bu alakalar karargahın gereğidir (Bu kişiler nedir?) وَمَشْغُوفُونَ بِهٍ Tek maksuda yönelmişlerdir وَوَاحِدٍ Ve ona TUTULMUŞLARDIR KİMSENİN ONLARLA İŞİ YOK لَا شُغْلَ لِأَحَدٍ مَعَهُمْ Ve kimseden onlara bir zarar yok وَمَعَ ذَلِكَ هُمْ Bununla beraber onlar مُسْلُوبُوا Hapsedilme ve kelepçelenme nimetiyle ONLAR MEŞHUR OLMUŞLARDIR لَيْسَ لَهُمْ اِشْتِهَارٌ Bu ne acayip bir hapidir ki,

بَرِّ الْخَالَصُ بِحُزْنٍ لَا يُشْرَى فِي عَوَضِهِ Karşılığında satın alınmaz (Ne?) Bir cevizle
 لَيْسَ لِلْإِطْلَاقِ فِي جَنْبِهِ Ve bu ne acayip bir kelepçedir ki, kurtulma
 Onun yanında serbest kalmanın بِمِقْدَارِ مُوزٍ Bir muz kadar değeri yoktur الْحَمْدُ لِلَّهِ
 عَلَى ذَلِكَ وَعَلَى جَمِيعِ نِعَمَائِهِ (Ne üzerine?) Allah'a hamd ve şükür olsun سُبْحَانَهُ وَالْمِنَّةُ
 Bu ve (diğer) bütün nimetleri üzerine أَيُّهَا الْمَخْدُومُ Ey mahdum! فَإِنَّ الْمَقْصُودَ مِنْ
 Göz nuruma إِلَى قُرَّةِ الْعَيْنِ (Kime?) Mektup göndermekten maksat إِنْ سَالِ الْكِتَابِ
 Bazı nimetlerin عَلَى فَوَيْتِ بَعْضِ النِّعَمِ (Neye?) Üzüntümü açıklamaktır إِنْ ظَهَرَ الْحَسْرِ
 Ki, onların gerçekleşmesi bekleniyordu كَانَ حُصُولُهَا مُتَوَقَّعًا kaçmasına
 Karargaha gelmek إِلَى الْمَجِيءِ Karargaha Vatan tarafında فِي جَوَارِ الْوَطَنِ (Nerede?)
 Onların iyi olmalarına bağlıdır مَرْبُوطٌ بِصَلَاحِهِمْ Ve orada sohbet وَالضُّحْبَةُ فِيهِ
 Çünkü onların karargah durumlarıyla ilgili bilgileri أَكْثَرُ الْغُسْكِ بِأَوْضَاعِ الْعُسْكِ
 Buranın fayda ve zararlarına وَأِطْلَاعُهُمْ عَلَى نَفْعِ هَذَا الْمَوْطِنِ وَضَرَرِهِ Daha çoktur
 Mektupta yer almıştı وَأَنْدَرَجَ فِيهَا Daha çok ve fazladır أَرِيدُ وَأَوْفَرُ vukufiyetleri de
 Onlara hiçbir afet لَا تُصِيبُهُمْ آفَةٌ (Ne diye?) Şayet yazarsan أَنَّهُ إِنْ كَتَبْتَ ki,
 Gayb sadece الْغَيْبُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى Oraya gelecekler يَذْهَبُونَ هُنَاكَ diye gelmeyecek
 Fakat Allah'a hamd olsun ki, لَمْ تَصُبْ Allah Teâlâ katındadır سُبْحَانَهُ وَلَكِنْ حَمْدًا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ
 Dost ve yarenlerden hiçbirine isabet etmedi (Ne ile?) أَحَدًا مِنَ الْأَصْحَابِ وَالرُّفَقَاءِ
 Allah Teâlâ'nın ihsanıyla (Ne isabet etmedi?) آفَةُ التَّفْرِقَةِ إِلَى الْآلَيْنِ Şu
 Çokça karışmalarına مَعَ كَثْرَةِ الْأَخْيَالِطِ (Neye rağmen?) ana kadar tefrika afeti
 Onlardan hiç وَلَمْ يَمْتَنِعْ أَحَدٌ مِنْهُمْ Tefrika erbabına بِأَرْتَابِ التَّفْرِقَةِ (Kime?)
 Ve de mektupta yer وَمَا أَيْضًا مَكْسَاتَانِ عَنِ الْمَطْلَبِ (Neden?) birisi geri kalmadı
 Sıkıntı مَا الْمُضَايَقَةُ Mevlit okunması konusu فِي بَابِ قِرَاءَةِ الْمَوْلِيدِ (Ne?)

وَقِرَاءَةِ الْقَصَائِدِ النَّعِيَّةِ Bizzat Kuran okumak فى نفيس قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ (Nerede?) nedir?
 غُزْلُ بَصَوْتِ حَسَنِ (Nasıl?) Ve övgü kasideleri ve menkıbe okumakta وَالْمَنَاقِبِ
 Kuran harflerinin هُوَ تَخْرِيفُ حُرُوفِ الْقُرْآنِ Halbuki yasaklanan وَالْمَنْهَى عَنْهُ sesle
 Makam ölçülerine وَالْإِزَامُ رِغَايَةُ أَوْرَانِ التَّعْمَةِ Ve değiştirilmesidir وَتَغْيِيرُهَا bozulması
 Besteye uyararak makamā تَرْبِيدُ الصَّوْتِ بِمَا يَطْرِيقُ الْأَلْحَانَ uymaya gayret etmek
 Ona uygun bir alkışla مَعَ تَضْفِيقِ مُنَاسِبٍ لَهَا (Ne ile birlikte?) göre sesi tekrarlamak
 Ama okurlarsa فَإِنْ قَرَأُوا Şiir de bile mubah değildir غَيْرُ مُبَاحٍ فِى الشِّعْرِ أَيْضًا birlikte
 Bozulma meydana gelmeyecek لَا يَقَعُ تَخْرِيفٌ Öyle bir tarzda ki، عَلَى نَهْجِ (Nasıl?)
 Ve وَلَا تَتَحَقَّقُ الشَّرَاطُ الْمَذْكُورَةُ Kuran'ın kelimelerinde فى كَلِمَاتِ الْقُرْآنِ (Nerede?)
 Kaside فى قِرَاءَةِ الْقَصَائِدِ (Neredeki şartlar?) söylenen şartlar bulunmayacaksa
 Sahih بِغَرَضٍ صَحِيحٍ (Ne ile?) Ve okunması olacaksa وَكَانَتْ قِرَاءَتُهَا okumalarındaki
 Ey mahdum! أَيْنَ الْمَخْدُومُ? O zaman engel nedir ki? فَمَا الْمَانِعُ جِئْتِذِ bir maksatla
 Bu أَنَّهُ مَا لَمْ يُسَدَّ هَذَا الْبَابُ Bazen bu fakirin aklına geliyor ki، قَدْ يَقَعُ فى خَاطِرِ الْفَقِيرِ
 Bundan vazgeçmeyecek لَا يَمْتَنِعُ عَنْهُ مُطْلَقًا (Nasıl?) Tamamen kapı kapatılmadıkça
 Biz azına cevaz فَلَوْ جَوَزْنَا فى الْقَلِيلِ (Kim?) Heveslerine düşkün olanlar
 Azı çoğuna قَلِيلُهُ يُغْنِيهِ إِلَى كَثِيرِهِ Elbette bu çoğa sürükler لَيَنْحَرُّ إِلَى الْكَثِيرِ versek
 Meşhur bir sözdür وَالسَّلَامُ قَوْلٌ مَشْهُورٌ götürür